

**OSLO
STATSADVOKATEMBETER**

INSPEKSJON AV OSLO POLITIDISTRIKT

Bedragerisaker og de geografiske driftsenhetene

Innholdsfortegnelse

1	Innledning	3
2	Oppsummering av funn fra saksgjennomgangen	4
3	Saksgjennomgangen	5
3.1	Kort om gjennomføringen	5
3.2	Innledende statistikk	6
3.3	Funn fra saksgjennomgangen	7
3.3.1	Vurdering av henleggelsen	7
3.3.2	Koding av sak og avgjørelseskode	8
3.3.3	Registrering av opplysninger	9
3.4	Deling av informasjon	14
3.4.1	Bakgrunn.....	14
3.4.2	Kriminalitetsbekjempelse ved deling av informasjon?.....	14
4	Inspeksjon av de geografiske driftsenhetene avsnitt for allmenn/generell etterforskning og påtaleseksjonene med grupper for allmenn/generell.....	16
4.1	Innledning	16
4.2	Enhet Vest (ENV) og Påtaleseksjon Vest.....	17
4.3	Enhet Sentrum (ENS) og Påtaleseksjon Sentrum	20
4.4	Enhet Øst (ENØ) og Påtaleseksjon Øst	24
5	Anbefalinger og tiltak	29

1 Innledning

Oslo statsadvokatembeter har gjennomført en inspeksjon av Oslo politidistrikt. Inspeksjonen har vært to-delt hvorav den ene delen har bestått i en gjennomgang av henlagte bedragerisaker og den andre har rettet seg mot allmennseksjonene ved de geografiske driftsenhetene (GDE) Enhet Vest, Enhet Sentrum og Enhet Øst med tilhørende påtaleseksjoner.

Det ble sendt ut bestillingsbrev i forkant av inspeksjonen som politidistriktet har besvart skriftlig. Inspeksjonen er foretatt av førstestatsadvokatene Berit Sagfossen og Jens Olav Sæther, statsadvokatene Carl Graff Hartmann, Aud Kinsarvik Gravås og Sturla Henriksbø, kst. statsadvokat Einar S. Lieungh og førstestatsadvokat Nina Prebe.

Saksgjennomgangen ble gjennomført i tidsrommet 24.- 28. februar 2025. Det er gjennomgått totalt 331 bedrageri-saker, mindre bedrageri-saker, bedrageri-lignende saker og forsøk på disse. Samtlige saker er henlagt av Oslo politidistrikt og er ikke klage- eller påtalebehandlet av Oslo statsadvokatembeter. Bakgrunnen for at saksgjennomgangen rettet seg mot disse sakene, er politiets egne trusselvurderinger hvor bedragerier opplyses å være et stort samfunnsproblem, samt politiets egen rapportering om at antall saker som henlegges er svært høyt. Formålet med gjennomgangen har vært å undersøke om politidistriktets henleggelsespraksis er i tråd med Riksadvokatens føringer. Det redegjøres nærmere for saksgjennomgangen under pkt.3.

Inspeksjonen av allmennseksjonene ved GDE'ene ble gjennomført i ukene 14, 15 og 18. Vi besøkte samtlige GDE'er med tilhørende påtaleavsnitt og gjennomførte møter med både etterforskere, påtalejurister, samt både påtale- og enhetsledelsen, Formålet med besøkene var å bidra til økt kontakt mellom statsadvokatembetet og politiet, bidra til økt forståelse for politiets arbeidssituasjon, samt å formidle våre funn fra saksgjennomgangen. Det redegjøres nærmere for denne delen av inspeksjonen under pkt. 4.

2 Oppsummering av funn fra saksgjennomgangen

- 83 % av henleggelsene er vurdert å være riktige og med riktig avgjørelseskode.
- I 17 % av de gjennomgåtte henleggelsene har statsadvokaten vurdert at saken burde vært etterforsket.
- Det er et fåtall av de henlagte sakene som blir etterforsket. I overkant av 6 % av henleggelsene fra saksgjennomgangen er henlagt på grunn av bevisets stilling.
- Det er stor variasjon i anmeldelsene både med tanke på innhold og form. Flere av anmeldelsen er håndskrevne og mangler vesentlig informasjon.
- Det er mangelfull registrering av informasjon som fremgår av anmeldelsen eller saken for øvrig.
- Saksgjennomgangen viser at det ikke gjøres tilstrekkelige søk på historiske data i politiets registre, samt at det er lite notoritet om at dette eventuelt er gjort.
- Det er et potensial for å dele informasjon med private aktører for å sette dem i stand til å beskytte egen virksomhet og kunder mot ytterligere kriminalitet.
- Statistikkgruppen som saken er henført under vurderes å være riktig i 91 % av sakene.

3 Saksgjennomgangen

3.1 Kort om gjennomføringen

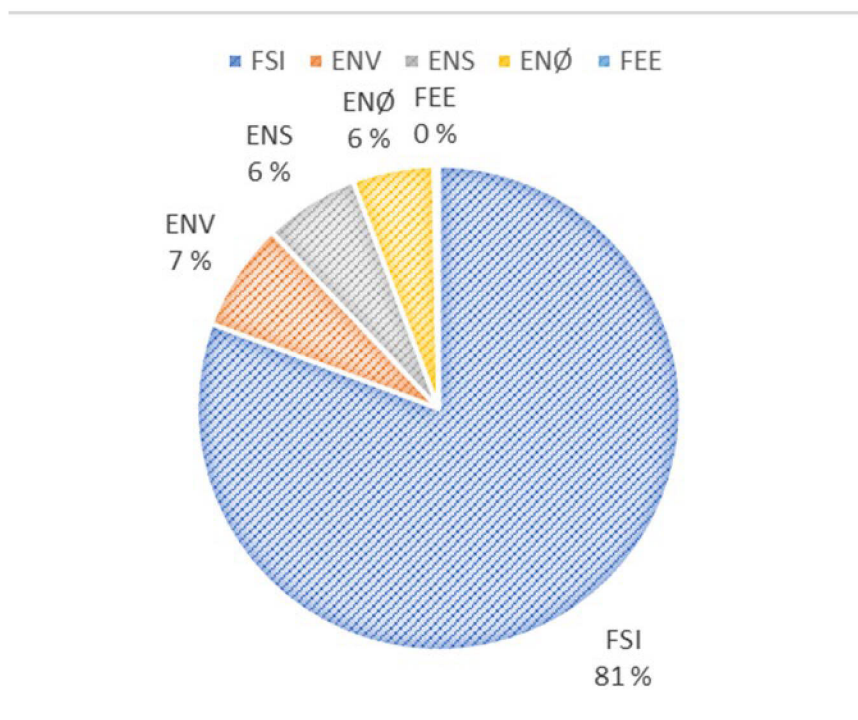
På bakgrunn av Oslo politidistrikts tilbakemeldinger til embetet, våre funn fra enkeltsaksbehandlingen og politiets egne trusselvurderinger ble det besluttet å gjennomføre en saksgjennomgang av bedrageri-saker. Oslo politidistrikt leverte i forkant av saksgjennomgangen en oversikt over samtlige saker som var henlagt av distriktet i henholdsvis april og september 2024.

Oversikten gjaldt følgende statistikkgrupper:

- Mindre bedrageri (2655)
- Bedragerilignende handlinger (2661)
- Bedrageri, herunder forsøk (2602, 2651, 2652)

Dette var totalt 727 saker og omfattet alle henlagte saker uavhengig av henleggelseskode og uavhengig av hvilken enhet som hadde henlagt saken. Saker som har vært påtale- eller klagebehandlet av Oslo statsadvokatembeter er inkludert i dette antallet, men er holdt utenfor undersøkelsen.

Det ble gjennomgått totalt 331 saker og samtlige statsadvokater behandlet saker avgjort i både april og september 2024 og innenfor alle statistikkgrupper og avgjørelseskoder. Sakene som ble gjennomgått var tilfeldig trukket ut av det totale antallet på 727 saker. Som det fremgår av tabellen under var totalt 81 % av de gjennomgåtte sakene henlagt av Felles straffesaksinntak (FSI) og 19 % av GDE'ene. En sak var henlagt av Felles enhet for etterretning og etterforskning (FEE).

Det ble utarbeidet en sjekkliste i forkant av undersøkelsen og hvor innspill fra Oslo politidistrikt er hensyntatt. Sjekklisten var delt i fem hovedtemaer hvorav (A) gjaldt innledende informasjon, (B) Mistenkte, (C) Andre registersøk, (D) Anmelder/fornærmede og (E) Avsluttende vurderinger. Det

var totalt 30 spørsmål. Ikke alle spørsmål er besvart i alle saker, slik at tallgrunnlaget varierer noe for de ulike spørsmålene. For å legge til rette for en så lik forståelse av spørsmålene som mulig ble det utarbeidet en veileder til sjekklisten. Denne ble oppdatert underveis i undersøkelsen. Vi gjennomførte daglige møter for å avklare problemstillinger som dukket opp i forbindelse med gjennomgangen og for å sikre at statsadvokatene svarte noenlunde likt og med de samme forutsetninger på spørsmålene. Det er likevel slik at det er feilmarginer ved benyttelsen av sjekklisten fordi det bl.a. kan ha skjedd feil ved inntasting. Dette har imidlertid ikke betydning for våre vurderinger av funn og tiltak.

Statsadvokatene har gjennomgått sakens dokumenter i BL, arbeidslogger og Indicia i forbindelse med saksgjennomgangen.

Vi fikk bistand fra politiet ved at en politifaglig etterforsningsleder (PEL) fra en av enhetene var til stede under gjennomføringen. Formålet med dette var først og fremst å sikre at statsadvokatene hadde tilgang til den samme informasjonen som politiet har. Bistanden var svært nyttig fordi det også ga oss innsikt i hvilke dilemmaer politiet står overfor ved prioritering av hvilke saker som skal etterforskes. I tillegg ga samtlige etterforskere god innsikt i hvilke vurderinger de gjør i den enkelte sak, både når det gjelder registrering av informasjon og bruken av denne.

3.2 Innledende statistikk

Oslo politidistrikt mottok 84 579 anmeldelser i 2024, hvorav 4925 var innenfor de statistikkgruppene vi har gjennomgått. Dette sier noe om mengden saker Oslo politidistrikt har ansvaret for og som daglig må vurderes ut fra sakenes alvor og distriktets kapasitet.

Det ble fattet totalt 22 696 positive påtaleavgjørelser i 2024. Av disse gjaldt 357 saker i samme kategori som vi har undersøkt.

Totalt antall positive påtaleavgjørelser i 2024	Antall positive påtaleavgjørelser i 2024 innen - Mindre bedrageri (2655) Bedragerilignende handlinger (2661) Bedrageri, herunder forsøk (2602, 2651, 2652)	Totalt antall negative påtaleavgjørelser i 2024	Antall negative påtaleavgjørelser i 2024 innen - Mindre bedrageri (2655) Bedragerilignende handlinger (2661) Bedrageri, herunder forsøk (2602, 2651, 2652)
22 696	357 (1,57 %)	54 810	3998

Det fremgår av PSV (D9) at 1035 saker ble henlagt i 2024 på grunn av manglende kapasitet på saksnivå (kode 025) og 789 på personnivå (kode 078). I overkant av 45 % av de negative påtaleavgjørelsene er dermed henleggelse av kapasitetsårsaker. Av de 3998 henleggelsene er 191 av sakene henlagt på bevisets stilling (4,78 %), hvilket indikerer at et fåtall av sakene undergis etterforskning. I møtene med politidistriktene er det opplyst at det også henlegges grove bedragerier med kjent gjerningsperson. I følge tall fra PSV ble det i 2024 henlagt 485 grove bedragerier (stat.gr. 2653/2654) i 2024, hvorav 84 saker ble henlagt på grunn av manglende kapasitet (025) og 138 av disse var mot kjent gjerningsperson og på grunn av manglende kapasitet (kode 078). Til

sammenligning ble det henlagt 103 saker på grunn av ukjent gjerningsperson innenfor samme statistikkgrupper. Det vises for øvrig til pkt. 3.3.1 hvor kapasitetshenleggelser omtales nærmere.

3.3 Funn fra saksgjennomgangen

3.3.1 Vurdering av henleggelsen

Vi vurderte at det var riktig å henlegge saken i 275 av 330 aktuelle saker (83 %), hvilket innebærer at vi i 17 % av sakene mener saken ikke skulle vært henlagt på det tidspunktet den ble henlagt. Det er viktig å understreke at spørsmålet skulle besvares ut fra tidspunktet for henleggelsen og betyr ikke at vi mener at saken var klar for en positiv påtaleavgjørelse. I flertallet av sakene svarte vi nei fordi vi mener saken skulle vært ytterligere etterforsket. Det er uvisst om dette ville medført et annet resultat.

Ved FSI ble hele 88 % av sakene vurdert å være korrekt henlagt. Ved de øvrige driftsenhetene varierer funnet fra 44 % til 78 %. Antall saker som er avgjort av driftsenhetene er imidlertid langt færre, slik at grunnlaget for vurderingen dermed er gjort på bakgrunn av et relativt lite antall saker. Det er grunn til å tro at resultatet skyldes at det i saker som overføres til GDE'ene er mer sannsynlig at ytterligere etterforskning, blant annet for å identifisere mulig gjerningsperson, vurderes som nødvendig av statsadvokaten.

Det synes å være i all hovedsak kapasitetshenleggelsene (kode 078/25) hvor statsadvokatene mener at det feil å henlegge på det tidspunktet den ble avgjort. Statsadvokatene har her svart ja på spørsmålet om det var riktig å henlegge i 70 % av sakene. Tilsvarende for henleggelser på grunn av ukjent gjerningsperson (kode 014) er henleggelsen vurdert å være riktig i 94 % av sakene.

Under møtene våre med både etterforskere og påtalejurister ble det opplyst at henleggelse på kapasitet vurderes etter tilgjengelig etterforskningskapasitet på avsnittene og også ut fra hvor mange saker som har kommet inn den enkelte uke. Det vises til det som er skrevet blant annet under pkt. 4.4. Dette medfører at politiet, etter vårt syn, utvider anvendelsesområdet for kapasitetshenleggelser ved at de henlegger grove bedragerier med kjent gjerningsperson på kapasitet og videre at hva som anses som et bagatellmessig forhold omfatter for eksempel bedragerier på inntil kr 100 000,-.

Vi har forståelse for at politiet må gjøre krevende prioriteringer og at andre mer alvorlige saker ofte må prioriteres foran bedragerisaker. Det er likevel slik at politiet må hindre at det oppstår lovtomme rom og bidra til at allmennhetens tillitt til politiet ivaretas også ved denne kriminalitetstypen. Vi finner grunn til å minne om føringene fra Riksadvokaten gitt i rundskriv nr. 3/2016:

Saker mot kjent gjerningsperson kan bare henlegges dersom det i tillegg til forannevnte foreligger en særlig grunn for dette. Adgangen til henleggelse i disse tilfellene er meget snever, også for de mindre alvorlige sakene, med mindre det dreier seg om bagatellmessige forhold. Hver enkelt sak må undergis en konkret vurdering. Det kreves mer for å kunne henlegge av kapasitetsgrunner i saker der fornærmede er privatpersoner eller bedrifter fremfor forvaltningsorganer som har

mulighet for å reagere følbart med alternative sanksjoner som f. eks. tilleggsskatt, overtredelsesgebyrer el. lign. (vår understreking)

3.3.2 Koding av sak og avgjørelseskode

Koding av sak:

Etter innspill fra Oslo politidistrikt undersøkte vi om politiets koding (registrering på riktig statistikkgruppe) ble vurdert å være riktig. De gjennomgåtte sakene fordelte seg slik i forhold til statistikkgruppene:

Statistikkgruppe	Ant saker	Andel saker
2651 Bedrageri	303	92%
2652 Bedrageri, forsøk	17	5%
2655 Mindre bedrageri	8	2%
2602 BEDRAGERI (§ 270)	2	1%
2661 Bedrageriliknende handlinger	1	0%
Totalt	331	100%

På spørsmål om statsadvokatene vurderte kodingen (statistikkgruppen) som korrekt, var svaret ja i 331 av 362 saker. Dette tilsvarer 91 % av sakene. Enkelte av sakene som ble vurdert å være uriktig kodet var kodet som bedragerier, selv om de var grove bedragerier. Andre saker ble vurdert av statsadvokaten å være tyveri eller utpressing og ikke bedrageri. Disse ble ikke gjennomgått.

Oslo politidistrikt ønsket at vi også skulle se på om det var opprettet en annen straffesak i stedet for bedrageri. For eksempel at politiet etterforsker heleri eller hvitvasking av midler som var overført til en konto i stedet for å henføre forholdet som et bedrageri. Dette var kun aktuelt i 4 saker.

Av 328 aktuelle saker, ble 78 saker vurdert å ha tilknytning til utlandet. Det kan for øvrig ikke konkluderes med at de øvrige sakene *ikke* har slik tilknytning.

Avgjørelseskode

Ved vurderingen av om Riksadvokatens føringer etterleves så vi på avgjørelseskodene og vurderte om disse var riktige. De gjennomgåtte sakene fordelte seg slik:

Oppkl.kode	Andel saker	Andel saker
14 Henlagt grunnet mangel på opplysninger om gjerningspersonen	136	41%
25 Henlagt - ikke forholdsmessig ressursbruk	83	25%
78 Henlagt - ikke forholdsmessig ressursbruk	53	16%
22 HENL IKKE RIM GR TIL Å UNDERSØKE OM DET FOREL STR.BART FORH	23	7%
58 HENLAGT PÅ GRUNN AV BEVISETS STILLING	22	7%
106 HENL IKKE RIM GRUNN UNDERSØKE OM DET ER STRAFFBART FORHOLD	12	4%
26 HENLAGT SOM ÅPENBAR GRUNNLØS	2	1%
Totalt	331	100%

Som oversikten over viser er kun 22 saker henlagt på bevisets stilling (6,65%). Dette indikerer at det er svært få saker innenfor de gjennomgåtte sakene som har vært gjenstand for etterforskning.

På spørsmål om politiet hadde benyttet riktig avgjørelseskode fant vi at dette var riktig i 253 av 280 aktuelle saker. Spørsmålet ble besvart dersom statsadvokaten mente henleggelsen i utgangspunktet var riktig. I 10 av disse vurderte vi at saken skulle vært avgjort med ukjent gjerningsperson (014) og syv saker skulle vært avgjort av kapasitetsårsaker (025).

Saksgjennomgangen, herunder opplysninger fra polititjenestepersonene som har bistått oss i undersøkelsen, har vist at det er noe usikkerhet knyttet til hvilken avgjørelseskode som skal brukes når. Dette gjelder særlig grensen mellom kapasitetshenleggelser (025/078) og ukjent gjerningsperson (014).

Etter vårt syn er det en glidende overgang mellom disse, men utgangspunktet er at dersom gjerningspersonen kan identifiseres ved begrenset etterforsking skal saken henlegges av kapasitetsgrunner dersom man ikke velger å innhente denne informasjonen. I den forbindelse minner vi om at det er anledning til å gjøre enkelte undersøkelser for å kunne avklare om saken bør etterforskes eller ikke, jf. Riksadvokatens rundskriv nr. 3/1999 punkt II 4. Saken kan således henlegges av kapasitetsgrunner selv om politiet har innhentet informasjon for å identifisere en mulig mistenkt. Dersom undersøkelsene avdekker en mulig mistenkt, må imidlertid denne registreres som mistenkt i saken. Dette kan få betydning for muligheten til å henlegge på grunn av manglende kapasitet. Det vises til det som er gjengitt fra Riksadvokatens rundskriv nr. 3/2016 under pkt. 3.3.1 om kjent gjerningsperson. Det minnes om at det må sikres god notoritet også om disse undersøkelsene, samt vurderingen knyttet til om saken skal henlegges eller ikke.

Flere av sakene viste at politiet har henlagt en sak på "ikke rimelig grunn til å etterforske om det foreligger straffbart forhold " (022) fordi forholdet er begått i utlandet. Vi minner om at dette ikke riktig og viser til Riksadvokatens rundskriv nr. 3/2016 avs. 28 hvor det fremgår at "*(f)or øvrig finner riksadvokaten grunn til å presisere følgende: Hvis anmelder pretenderer å ha vært utsatt for et lovbrudd, typisk et tyveri eller bedrageri, skal saken ikke henlegges etter kode 022 ("ikke rimelig grunn til å undersøke om det foreligger straffbart forhold"), med mindre anmeldelsen eller en oppfølgende henvendelse fra politiet til anmelder gir klare holdepunkter for at anmelders pretensjon er uriktig. I så fall kan kode 022 anvendes. I øvrige tilfeller – hvor det ikke er grunnlag for å iverksette etterforsking – anvendes kode 014 ("henlagt grunnet mangel på opplysninger om gjerningsmannen") hvor gjerningspersonen ikke lar seg identifisere". Det var totalt 23 av de 331 gjennomgåtte sakene som var henlagt på denne koden. Samtlige ble vurdert å være korrekt henlagt, men i 11 av disse ble avgjørelseskoden vurdert å være feil.*

3.3.3 Registrering av opplysninger

Vi er kjent med at Politidirektoratet og Politiets informasjonstjenester arbeider med en digital anmeldelsesløsning i bedragerisakene. Dette vil kunne bidra til at nødvendig informasjon fremgår av anmeldelsen og blir automatisk registrert ved mottak av anmeldelsen.

3.3.3.1 Informasjon om mistenkte

Vi har undersøkt om det er registrert mistenkt i saken og eventuelt om det burde vært gjort. Dersom gjerningspersonen anses kjent, for eksempel ved at vedkommende navngis i sakens dokumenter,

skal vedkommende registreres som mistenkt i saken. Tilsvarende gjelder dersom mistenkte lett kan identifiseres, jf. Riksadvokatens rundskriv nr. 3/2016 avs. 15, hvor det heter "*(m)ed kjent gjerningsperson menes i dette rundskriv en person som er navngitt eller på annen måte identifisert i en anmeldelse til politiet, eller som ved beskjedne bruk av ressurser åpenbart kan identifiseres.*"

Det er ikke registrert en mistenkt i 249 av 331 saker. I 33 av disse (13 %) har statsadvokaten vurdert at dette burde vært gjort typisk fordi det enten er informasjon om navngitt mistenkt i saken eller at mistenkte lett kunne identifiseres. I saker som ble henlagt av kapasitetsgrunner (kode 078/025) så er det 23 % av de aktuelle sakene hvor det burde vært registrert en mistenkt. Vi er kjent med at noen av anmeldelsene retter seg mot personer som åpenbart ikke har noe med selve bedrageriet å gjøre bl.a. fordi vedkommende selv har blitt utsatt for et identitetstyveri. Det er ikke grunn til å registrere disse som mistenkte i saken, men navn og f.eks. telefonnummer bør registreres på egnet sted i BL og da gjerne med en kommentar om hvorfor vedkommende ikke er registrert som mistenkt.

På spørsmål om den mistenkte var registrert med andre straffesaker eller informasjon som kunne være relevant ved vurderingen av om saken burde etterforskes, har statsadvokatene svart slik:

13 Er mistenkte omhandlet med straffesaker og/eller f.eks. loggføringer i Indicia som kan være relevant ved vurderingen av om saken burde vært etterforsket?	Ant saker	Andel saker
Usikkert	13	13%
Nei	31	30%
Ja	59	57%
Totalt	103	100%

Spørsmålet er besvart dersom det enten er registrert en mistenkt i saken eller en navngitt mistenkt fremgår av sakens dokumenter.

I en av de gjennomgåtte sakene var det begått bedragerier overfor et barn som var under barnevernets omsorg og med oppnevnt verge. Vergen anmeldte forholdet og opplyser i anmeldelsen at firmaet som hadde ansvaret for barnets omsorg mistenker at en ansatt har begått de straffbare forholdene. Kontoinformasjon var vedlagt anmeldelsen som viste at det var gjort flere kjøp på internett hvor betalingstjenesten Klarna var benyttet. Etter vårt syn skulle politiet, i denne saken, innhentet informasjon fra arbeidsgiver og fra Klarna for å identifisere mistenkte og saken var feilaktig henlagt av kapasitetsgrunner (025). Ved nærmere undersøkelser var det også tidligere registrert anmeldelse fra arbeidsgiver for det samme straffbare forholdet. Denne saken ble også henlagt av kapasitetsgrunner (025). Opplysningene var ikke hensyntatt i saken vi gjennomgikk. Saken illustrerer viktigheten av å undersøke og bruke tidligere registrert informasjon. Videre viser den at det kan være forhold ved den enkelte sak som vurderes så tungtveiende at saken bør etterforskes selv om beløpet isolert sett er lite. I denne saken er fornærmede en sårbar person og den mistenkte er ansatt for å passe på henne.

Et annet eksempel er hvor mistenkte navngis i anmeldelsen og hvor det fremgår av arbeidslogg at etterforsker ikke finner vedkommende i folkeregister eller politiets registre. Mistenkte var ikke registrert i saken som mistenkt og ved registersøk har det trolig vært uklart hva som var etternavnet. Ved søk gjort i forbindelse med saksgjennomgangen fant møtende PEL en rekke tilsvarende saker

registrert på den mistenkte, som da ikke var hensyntatt ved vurderingen av om saken skulle etterforskes.

En av de gjennomgåtte sakene gjaldt bedrageri hvor den fornærmede kontakter OBOS for å få opplyst kontonummer for innbetaling av husleie. Fornærmede blir satt videre til en annen person hvor hun får oppgitt kontonummer og som leien deretter betales til. Det viser seg at kontonummeret ikke tilhører OBOS, men en privatperson. Både kontonummer og telefonnummer til mistenkte oppgis i anmeldelsen. Det fremgår av arbeidslogg at politiet mistenker at bedrageriet mulig kan knyttes til ansatte i OBOS og det vises til at mistenkte er under etterforsking allerede. Denne saken er imidlertid avgjort og hovedforhandling berammet. Saken henlegges derfor uten etterforsking. I etterkant av henleggelsen – i saken hvor det er utferdiget tiltale - får politiet informasjon om at den tiltalte har signert arbeidskontrakt med OBOS. Eksempelet illustrerer særlig to ting, det ene er å utnytte potensialet i de foreliggende opplysninger godt nok. I den gjennomgåtte saken var det gode spor å gå etter og sakens karakter tilsa at saken burde ha blitt sett i sammenheng med øvrige opplysninger politiet hadde. Det andre er, når politiet senere mottar informasjon som ytterligere forsterker mistanken om at det kan være ansatte i OBOS som står bak bedragerier mot OBOS sine kunder, så må saken gjenopptas og etterforsking iverksettes.

Det er viktig å sjekke den mistenktes historikk og å ha notoritet om at dette er gjort. Ved vurderingen av om en sak skal etterforskes eller ikke er det sentralt om vedkommende for eksempel er en gjenganger, antas å drive med organisert kriminalitet eller det er andre forhold rundt den mistenkte som tilsier at saken bør etterforskes.

3.3.3.2 Opplysninger om bankkonto, telefonnummer, e-postadresse

Formålet med spørsmålene om dette har vært å undersøke om det er informasjon i saken som kan bidra til å identifisere mulig gjerningsperson. Oslo politidistrikt har opplyst at det ved mottak av anmeldelser skal registreres hovedmodus, undermodus og fritekst i alle bedragerisaker. I den anledning skal det registreres informasjon som er egnet til identifisering av seriesaker, gjerningspersoner og relasjoner. Tilsvarende registreres informasjon om telefonnummer, kontonummer, nettadresser mv. som er benyttet ved bedrageriet i "gjenstandsfanen" i BL, som gjenstand "brukt ifbm straffbar handling". Dette er da søkbart både i og utenfor enkeltsak og fremkommer i BL, Strasadak og Indicia. Det er imidlertid en svakhet at det er mulig å registrere informasjon på andre måter enn det som er føringen, hvilket vanskeliggjør bruken av informasjonen i andre saker.

Vi har konsentrert spørsmålene om bankkonto, telefonnummer og e-postadresse som antas å være det mest sentrale. For å svare ja på spørsmålene er det tilstrekkelig at informasjonen fremgår av saken, herunder arbeidslogg. I en del saker er det ikke gitt informasjon om dette, statsadvokatene har da svart "ikke relevant".

Bankkonto:

Som det fremgår av tabellen under er det informasjon om bankkonti i 36 av 204 saker. Som det fremgår over skulle spørsmålet besvares med ja selv om informasjonen ikke var registrert i saken, men fremgikk av saken på en eller annen måte.

15 Er det registrert bankkonto i saken (hvor penger er overført til)?	Ant saker	Andel saker
Ikke relevant	125	38%
Ja	36	11%
Nei	168	51%
Totalt	329	100%

*Spørsmålet retter seg mot saker hvor det er opplysninger om bankkonti i saken og uavhengig av om disse er registrert i straffesaken eller ikke.

I syv av 36 var det opplysninger om at kontonummeret tidligere er brukt i bedragerisak eller annen relevant sakstype.

Telefonnummer:

For telefonnummer var tilsvarende svar slik:

17 Er det registrert telefonnummer (VIPPSnr) i saken? (hvor penger er overført til?)	Ant saker	Andel saker
Ikke relevant	169	52%
Ja	88	27%
Nei	70	21%
Totalt	327	100%

*Spørsmålet retter seg mot saker hvor det er opplysninger om telefonnummer i saken, uavhengig av om disse er registrert i saken eller ikke.

I 34 av 88 var telefonnummeret tidligere brukt i bedragerisak eller annen relevant sakstype.

Epost-adresse:

I 32 av 139 aktuelle saker var det opplysninger om epost-adresse i saken og i 3 av disse var adressen knyttet til tidligere saker.

19 Er det registrert e-postadresse til mistenkte i saken?	Ant saker	Andel saker
Ikke relevant	186	57%
Ja	32	10%
Nei	107	33%
Totalt	325	100%

*Spørsmålet retter seg mot saker hvor det er opplysninger om e-postadresse i saken, uavhengig av om disse er registrert i saken eller ikke.

Oppsummert viser vår gjennomgang at det i en rekke saker er informasjon som kan bidra til å identifisere den eller de som står bak bedrageriene. Det er naturlig nok ikke slik at denne informasjon i seg selv er tilstrekkelig for å finne gjerningspersonen, men det er et bevis som må registreres i saken. Dette bidrar til å sikre notoritet om den informasjonen politiet har og gjør også at informasjonen kan søkes opp og brukes i andre saker hvor det er aktuelt.

Vi undersøkte også om politiet i de sakene vi gjennomgikk, selv registrerte relevant informasjon om bankkonto, telefonnummer eller epost-adresse.

Svarene fordelte seg slik:

21 Har politiet i denne gjennomgåtte sak registrert informasjon om bankkonti og/eller telefonnummer og/eller i e-postadresse i f.eks. BL/Indicia? (som kan gjenbrukes og søkes opp av andre)	Ant saker	Andel saker
Ja	46	16%
Nei	204	70%
Usikkert	42	14%
Totalt	292	100%

Svarene kan tyde på at statsadvokatene har svart på spørsmålet uavhengig av om det var informasjon i saken som var relevant å registrere og som var forutsetningen for å svare på spørsmålet. Likevel viser oversikten og vårt inntrykk fra saksgjennomgangen at det er forbedringspotensial med å registrere informasjon på egnet måte.

Til illustrasjon kan nevnes en sak som gjaldt bedragier av kr 40 000 og hvor fornærmede, som var 76 år, mottar en telefon fra en som oppgir å være fra politiet. Det fremgår av anmeldelsen hvilket telefonnummer den mistenkte ringer fra og som fornærmede overfører penger til (Vipps), samt hvilke navn de mistenkte oppgir ("aliaser"). Informasjonen registreres ikke i saken og saken henlegges på manglende saksbehandlingsskapasitet. Ved vår saksgjennomgang finner vi at telefonnummeret er brukt i tidligere saker med lignende fremgangsmåte, herunder i en sak hvor den som mottar pengene er navngitt og registrert med flere saker. Videre inngår telefonnummeret i et større prosjekt som knytter seg til ett sakskompleks som FEE har etterforskningsansvaret for. Dette prosjektet var opprettet før herværende sak ble henlagt og saken kunne med fordel inngått i den pågående etterforskningen.

3.3.3.3 Informasjon om fornærmede

Vi har undersøkt om fornærmede/anmelder er en privatperson eller virksomhet. Bakgrunnen for spørsmålene er å prøve å finne ut om det er forhold ved fornærmede som tilsier at saken bør etterforskes, enten fordi fornærmede er en særlig sårbar privatperson eller fordi det er en virksomhet som anmelder bedragerier rettet mot flere.

I 306 av 331 saker er fornærmede en privatperson. Det er kun registrert én anmeldelse som retter seg mot flere fornærmede (massebedrageri). Ut fra det materialet vi har undersøkt kan det være grunn til å se nærmere på om virksomheter med kunder som utsettes for organiserte bedragerier anmelder dette. På spørsmål om den fornærmede er registrert med andre saker som kan ha relevans ved vurderingen av om saken burde etterforskes og om disse eventuelt er hensynstatt ved saksavgjørelsen, har statsadvokatene svart "nei" på dette i 66 av 72 aktuelle saker. Det er viktig å understreke at vårt funn ikke bare retter seg mot om det er opplysninger som burde vurderes, men også mot om det er notoritet om at dette eventuelt er gjort.

Som understreket under pkt. 3.3.2.1 er det viktig at tilgjengelig informasjon undersøkes før saksavgjørelsene tas. Dersom fornærmede er en sårbar person som utsettes for bedragerier gjentatte ganger, kan det være grunn til å etterforske saken. Det samme gjelder dersom det er grunn til å tro at den fornærmede utsettes for bedrageri nettopp på grunn av f.eks. alder.

Til illustrasjon kan nevnes en sak overført fra et annet politidistrikt og hvor den fornærmede var 70 år. Hun opplyser å ha blitt oppringt av en som utgir seg for å være fra politiet og hun overfører i den forbindelse kr 96 600 til en navngitt person via Vipps. Vedkommende som mottar pengene er lagt inn som mistenkt i saken, men fordi det ikke er andre bedrageri-saker på vedkommende så henlegges saken på kapasitet. Navnet på den som ringer fornærmede eller telefonnummeret til vedkommende er ikke registrert i saken. Saken gjelder ikke et bagatellmessig forhold og den mistenkte (mottageren) er navngitt. Saken burde etter vårt syn vært etterforsket. Kun kort tid etterpå mottar for øvrig politiet ytterligere en anmeldelse for bedrageri mot samme mistenkt. Også denne saken henlegges på kapasitet.

3.4 Deling av informasjon

3.4.1 Bakgrunn

Som det fremgår av pkt. 3.3.2. er det et betydelig forbedringspotensial hva gjelder registrering av telefonnummer, kontonummer og e-post. Det er på det rene at et stort antall saker om bedrageri etter § 371, henlegges. Av de henlagte sakene som vi har undersøkt er 51% av sakene henlagt på kode 022, 025, 078 eller 106. jfr. tabell under pkt. 3.3.1. Dette indikerer at antall henleggelses i stor grad er påvirket av den opplevde kapasitet ved etterforskningsseksjonene. I en slik situasjon er det viktig å velge ut de riktige sakene til etterforskning, for å kunne bidra til best mulig kriminalitetsbekjempelse. Altså må vi finne frem til de mest aktive bedragerne.

Registrering av opplysninger om en mistenkt på en måte som er søkbar, vil sette politiet i stand til å finne frem de til sakene som har flest treff i form av bruk av samme telefonnummer, kontonummer o.l. i saker som tidligere er henlagt eller som er under etterforskning. Ved å etterforske disse sakene er det grunn til å tro at vi kan stanse de mest aktive bedragerne eller bedragerinettverkene.

3.4.2 Kriminalitetsbekjempelse ved deling av informasjon?

Bedragerier rammer ikke bare ofrene for bedrageriene men også en lang rekke virksomheter som tilbyr tjenester som misbrukes til å gjennomføre bedragerier. Disse virksomhetene opplever at tillitten til deres tjenester undergraves av det store antallet bedragerier.

I denne forbindelse vil vi særlig peke på muligheten for å dele informasjon med private virksomheter etter politiregisterloven § 31, som bestemmer at taushetsplikten ikke er til hinder for deling av opplysninger på visse vilkår. Bestemmelsen utfylles av politiregisterforskriften § 9-7. Etter disse bestemmelsene kan politiet utlevere opplysninger fra straffesaker til private når det er nødvendig for å fremme mottakerens oppgaver etter lov eller for å ivareta samfunns- og sikkerhetsmessige hensyn.

Oslo statsadvokatembeter er av den oppfatning at dette gir hjemmel for politiet til å gi informasjon til private virksomheter for å hjelpe virksomheten til å hindre bruk av virksomhetens tjenester til kriminell virksomhet. Herunder omfattes naturlig nok de fleste former for bedragerier og

hvitvasking, som f.eks. misbruk av andres kredittkortopplysninger eller forledelse til å overføre penger til konti som disponeres av kriminelle. Dette er kriminalitet som truer tillitten til samfunnet.

Justis- og beredskapsdepartementet har for øvrig nylig sendt ut et forslag om å tydeliggjøre at politiet kan utlevere opplysninger til banker og finansinstitusjoner. Forslaget fremhever deling av opplysninger med banker og finansieringsinstitusjoner, men må antas å ikke innebære noen innstramming av hjemmelen for politiet til å dele informasjon med private virksomheter utover disse to kategorier, i tråd med politiregisterloven § 31 og politiregisterforskriften § 9-7 slik de lyder i dag.

I saker hvor det er knytninger via f.eks. telefonnummer, kontonummer eller andre identifiserende opplysninger, til flere andre saker, kan politiet, etter vårt syn, dele slik informasjon med private virksomheter. På den måten kan disse virksomhetene iverksette undersøkelser for å beskytte egen virksomhet og hindre at deres tjenester misbrukes til kriminelle formål. Når et kontonummer eller telefonnummer er identifisert gjennom registrering av anmeldelser så er det ikke på det rene om den registrerte innehaver av enten kontonummer eller telefonnummer er mistenkt eller fornærmet, men det er en indikasjon på at nummeret er brukt av noen til kriminell virksomhet. En deling av slik informasjon med de berørte private virksomheter innebærer ikke et pålegg til institusjonen om å iverksette undersøkelser eller tiltak. Det vil imidlertid sette institusjonen i stand til å ta bedre informerte avgjørelser for å beskytte sine tjenester. Eventuelle tiltak vil regelmessig være egnet til å hindre fortsatt misbruk av tjenesten til kriminelle formål.

Det er ikke noe krav at den private tjenesten ber om slik informasjon. Politiet kan gi slik informasjon på eget initiativ når de ser at virksomhetens tjenester blir misbrukt.

Det vil være viktig at slik deling av informasjon ikke skal gå på bekostning av politiets bruk av ressurser til å etterforske den aktuelle typen saker, det skal kun være et supplement som kan bidra til å redusere antallet bedragerier som begås.

Det må sikres god notoritet i straffesaken om hvilken informasjon som er delt, med hvem og grunnlaget for dette

4 Inspeksjon av de geografiske driftsenhetene avsnitt for allmenn/generell etterforsking og påtaleseksjonene med grupper for allmenn/generell

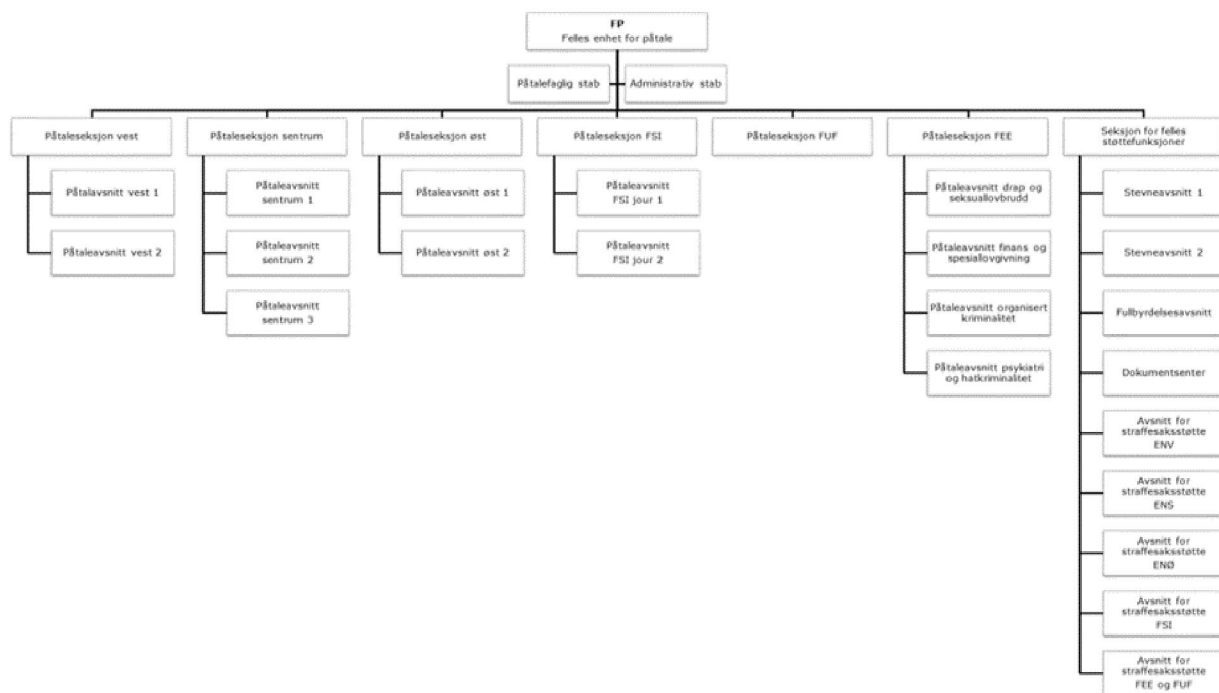
4.1 Innledning

Det var på forhånd avtalt møter med allmennseksjonene som har ansvar for saker som etterforskes av de geografiske driftsenhetene og som påtaleavgjøres av tilhørende påtaleavsnitt. Som nevnt under pkt. 1 ønsket vi å bidra til økt kontakt mellom statsadvokatembetet og de ansatte i Oslo politidistrikt som håndterer "mengdesakene". Ved hver driftsenhet/påtaleseksjon var det derfor avtalt egne møter med etterforskere, påtalejurister og avslutningsvis med enhetens/seksjonens ledelse. Tema for møtene var hovedsakelig arbeidsmengde, arbeidsmiljø, kompetanse, organisering (herunder endringer i sak- og trekk instruksen), intern samhandling og samhandling med Oslo statsadvokatembeter. Videre ba vi om innspill til mulige fagledelsestiltak.

I tillegg innhentet vi oppdatert oversikt over saksmengde, positive og negative påtaleavgjørelser, samt rettsoppmøter. Hensikten var å kunne sammenligne dagens situasjon med tidligere gjennomførte inspeksjoner og da særlig systeminspeksjonen fra 2022. Oslo politidistrikt innførte ny "sak- og trekkinstruks" i desember 2023, hvilket innebærer at alle straffesaker, som en hovedregel, skal etterforskes av den geografiske driftsenheten hvor forholdet er begått. Felles enhet for etterforsking og etterretning (FEE) beslutter selv hvilke saker de overtar etterforskinsansvaret for. Saksmengden som GDE'ene har ansvaret for har derfor økt, samtidig som de etterforsker mer alvorlige saker enn før endringen. Det redegjøres for statistikken under den enkelte enhet/påtaleseksjon.

Med virkning fra 1. oktober 2024 ble påtalemyndigheten i Oslo politidistrikt skilt ut til en egen driftsenhet. Også støttefunksjoner er nå organisert under Felles enhet for Påtale (FP).

Organisasjonskartet er per i dag slik;

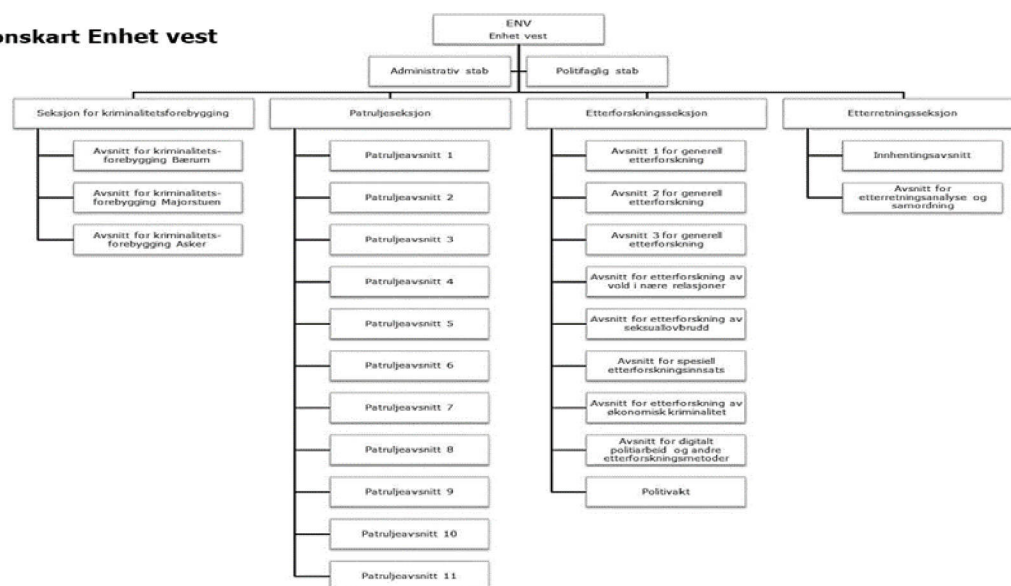

4.2 Enhet Vest (ENV) og Påtaleseksjon Vest

Statsadvokat Carl Graff Hartmann, kst. statsadvokat Einar Salvesen Lieungh og førstestatsadvokatene Berit Sagfossen, Jens Olav Sæther og Nina Prebe gjennomførte møter med henholdsvis etterforskere ved avsnitt for generell etterforskning, påtalejuristene ved Påtaleseksjon Vest (allmenngruppene) og ledelsen ved Enhet Vest og påtaleseksjon Vest.

ENV er per i dag organisert slik;

Organisasjonskart Enhet vest

17/02/2

Som det fremgår av organisasjonskartet er etterforsningsseksjonen ved ENV delt i åtte etterforskningsavsnitt, hvorav tre av disse er "avsnitt for generell etterforskning". I tillegg til disse er det eget avsnitt for politivakt. Det er laget interne føringer for hvilket avsnitt som trekker hvilke saker og avsnittene for generell etterforskning har ansvaret for alle saker som ikke fanges av de øvrige avsnittene. Det ble opplyst at det som tidligere het Lokalt straffesaksmottak (LSM) nå er erstattet av et jourkontor som består av en fast politiadvokat og tre etterforskere (politioverbetjenter) i tillegg det avsnittet og påtalegruppen som har jour/sakstrekk den enkelte uke. Jourkontoret fungerer som en ekstra silingsgruppe hvor saker som kan avgjøres med få etterforskingsskritt blir avgjort så tidlig som mulig.

Statistikk:

	Fra systeminspeksjon 2021		Fra gjeldende inspeksjon – tall 2024	
	Enhet Vest	Totalt	Enhet Vest Påtaleseksjon Vest	Totalt
1.	Antall jurister (uten ledere) – snitt 2021	24	Antall jurister (uten ledere) – gjennomsnitt 2024	31
2.	Antall anmeldelser mottatt i 2021	8237 (snitt 343) Korrigert ifm. denne inspeksjonen til: 6559 (snitt 277)	Antall anmeldelser mottatt i 2024	8371 (snitt 270)
3.	Antall IPA per 311221	1681 (snitt 70)	Antall IPA per 31. desember 2024	2313 (snitt 45)
4.	Antall positive påtaleavgjørelser i 2021	3230 (snitt 135)	Antall positive påtaleavgjørelser i 2024	3228 (snitt 104)
5.	Antall henleggelse i 2021	5354 (snitt 223) Korrigert ifm. denne inspeksjonen til: 3232 (snitt 135)	Antall henleggelse i 2024	3635 (snitt 117)
	Totalt antall avgjørelser 2021	8584 (snitt 358)	Totalt antall avgjørelser 2024	5775 (snitt 186)
6.	Antall rettsdager i 2021 (med tilståelsesdom, uten fengsling)**	355,3 (snitt 14,8)	Totalt antall rettsdager (med tilståelsesdom, uten fengsling)	581 (snitt 19)
7.	Herunder hovedforhandling	313 (snitt 13,04)	Antall rettsdager i hovedforhandling 2024	531 (snitt 17,13)
8.	Herunder ankeforhandling	37,3 (snitt 1,55)	Antall rettsdager i ankeforhandling 2024	35 (snitt 1,13)
9.	Herunder tilståelsessak med oppmøte	5 (snitt 0,2)	Antall dager medgått til fysiske rettsoppmøter i tilståelsessak i 2024	15 (snitt 0,48)

10.	Antall fengslinger med oppmøte i 2021 (dager)	57 (snitt 3)	Antall dager medgått til fengslinger med fysisk oppmøte i 2024	152 (snitt 5)
11.	Tilrettelagte avhør (dager)	165,5 (snitt 7)	Tilrettelagte avhør (dager)	192 (snitt 6)

Snittet er antall saker/gjøremål delt på antall jurister (uten ledere)

Møte med etterforskere:

Det ble gitt uttrykk for at arbeidsmiljøet på etterforskningsseksjonen var godt. Avsnittene for generell etterforskning har mistet en del erfarne etterforskere til spesialistmiljøene og det er derfor en del etterforskere som er relativt ferske. Dette har medført at en del av sakene ikke settes ut på ansvarlig etterforsker, men beholdes av politifaglig etterforskningsleder (PEL). Det er opplyst at det arbeides med dette og at det er viktig at PEL'ene har tid og anledning til å lede avsnittene ved å fordele, prioritere og kvalitetssikre sakene.

Endringene i sak- og trekkreglene har medført at avsnittene har fått ansvaret for mer alvorlige saker enn tidligere. Det ble gitt eksempler på én jouruke hvor ett av avsnittene fikk ansvaret for to saker som gjaldt forsøk på drap som tidligere ville vært etterforsket av FEE. Flere ga uttrykk for at det var faglig utfordrende å få jobbe med mer alvorlige saker, men at dette krevde at man prioriterer på en annen måte enn tidligere. Vurderingen av hva som skal etterforskes gjøres opp mot hvilke saker avsnittet til enhver tid har og medfører at mindre alvorlige saker kan bli liggende i påvente av kapasitet, at de "tilskjæres" mer enn før og at saker oftere må bytte etterforsker og/eller jurist. Det ble stilt spørsmål ved om GDE'ene er tilstrekkelig ressursatt for å håndtere den økte saksmengden. På spørsmål om hva de bruker mest tid på i etterforskningen, ble det opplyst at det krever tid å få mistenkte, fornærmede og vitner til å møte til avhør, samt at gjennomgangsrapporter i forbindelse med digitale beslag tar mye tid. Videre ble det opplyst at informasjon fra eksterne aktører som helsevesen også kan ta en del tid, samt at det kan være krevende å finne tidspunkt for gjennomføring av tilrettelagte avhør (TA) i og med at dette skal passe for mange aktører. Det ble etterlyst en mulighet for å innhente samtykker til f.eks fritak for taushetsplikt digitalt og mulighet for digital forkynnelse av bl.a. besøksforbud.

Det ble pekt på at det kunne ta uforholdsmessig lang tid for å få avklart om FEE ville overta etterforskningsansvaret.

Møte med påtalejuristene:

Arbeidsmiljøet beskrives som godt, men hektisk. Juristene opplever å ha mye å gjøre. Dels skyldes dette at sakstilfanget og alvorlighetsgrad har økt og dels skyldes det at en del av etterforskerne er unge og uerfarne. Det siste medfører at antall henvendelser til juristene øker. I tillegg er også en del av juristene relativt uerfarne. Det er ved hver påtalegruppe opprettet fagleder-stillinger som har ansvaret for nytilsatte, både opplæring og mentor-rolle. Faglederne er uten egen portefølje, men avgjør mange saker i andres portefølje og går også i retten ved behov. Dette var godt mottatt av juristene og oppleves som en ressurs for påtaleseksjonen. Disse var nå også tilsatt som hovedinstruktør påtale med 20 prosent stilling.

Samhandlingen internt ved enheten oppleves som god. Med unntak av felles morgenmøte med Felles straffesaksinntak (FSI) var det lite samhandling med dem og særlig etter en helg kunne det vært hensiktsmessig med mer informasjonsutveksling. Det var fortsatt en del diskusjoner knyttet til hvem som skulle ha etterforskningsansvaret i enkelte saker.

Viktigheten at et effektivt jourkontor ble fremhevet. Selv om siling av saker primært skal skje ved FSI, var det behov for ytterligere siling ved ENV. At jourkontoret også er bemannet av fast jurist og faste etterforskere gjorde at flere saker også kunne etterforskes og avgjøres på jourkontoret.

Det ble gitt uttrykk for at både systematisk erfaringslæring og aktoroppfølging med statsadvokatene var nyttig. Det samme gjaldt håndboka.

Møte med driftsenheten og påtaleseksjons ledelse

Møtet ble innledet med en kort presentasjon. Fra ENV møtte driftsenhetsleder Gry Lene Sem, nestleder Trine Krok, seksjonsleder etterforskning Ann Gørild Kjeldsen. Fra påtaleseksjonen møtte leder felles påtale Beate Brinch Sand, påtaleseksjonsleder Stine Karlsen og påtaleavsnittsledere Kjersti Lauvsnes og Kristin Bugge Lyså.

På spørsmål om hvordan endringen i sak- og trekkreglene har påvirket ENV og påtaleseksjon Vest var det enighet om at saksmengden hadde økt. Det ble stilt spørsmål ved om ENV hadde fått de ressurser som kreves for å håndtere en mer alvorlig portefølje. Det er særlig ressurser på etterforskning som har vært krevende og det ble opplyst at det tar tid å bygge opp kompetansen på enheten. Det ble pekt på som avgjørende at saksansvar for sakene landes raskt og at FEE erfaringsmessig tar få saker. Dette skyldes først og fremst mangel på kapasitet på FEE. Det er opplyst at det skal gjennomføres en intern evaluering av endringen i inneværende år. Videre er det planlagt å styrke etterforskningskapasiteten på FSI for å redusere antall saker som overføres GDE'ene, samt å styrke straffesaksstøtten.

Det er viktig å se på helheten på belastningen i Oslo politidistrikt. Den sikkerhetspolitiske situasjonen er krevende og har betydning for intern bruk av ressurser, bl.a. ved at etterforskningsressurser brukes til andre oppgaver i distriktet.

Det er rekruttert totalt 16 nye påtalejurister i distriktet, hvorav syv av disse skal til ENV. Det har vært noe utskifting av både etterforskere og PEL'er og i den forbindelse har det blitt diskutert hva som bør tilligge en rolle som PEL. Dette har også blitt diskutert på nasjonalt påtaleledersamling.

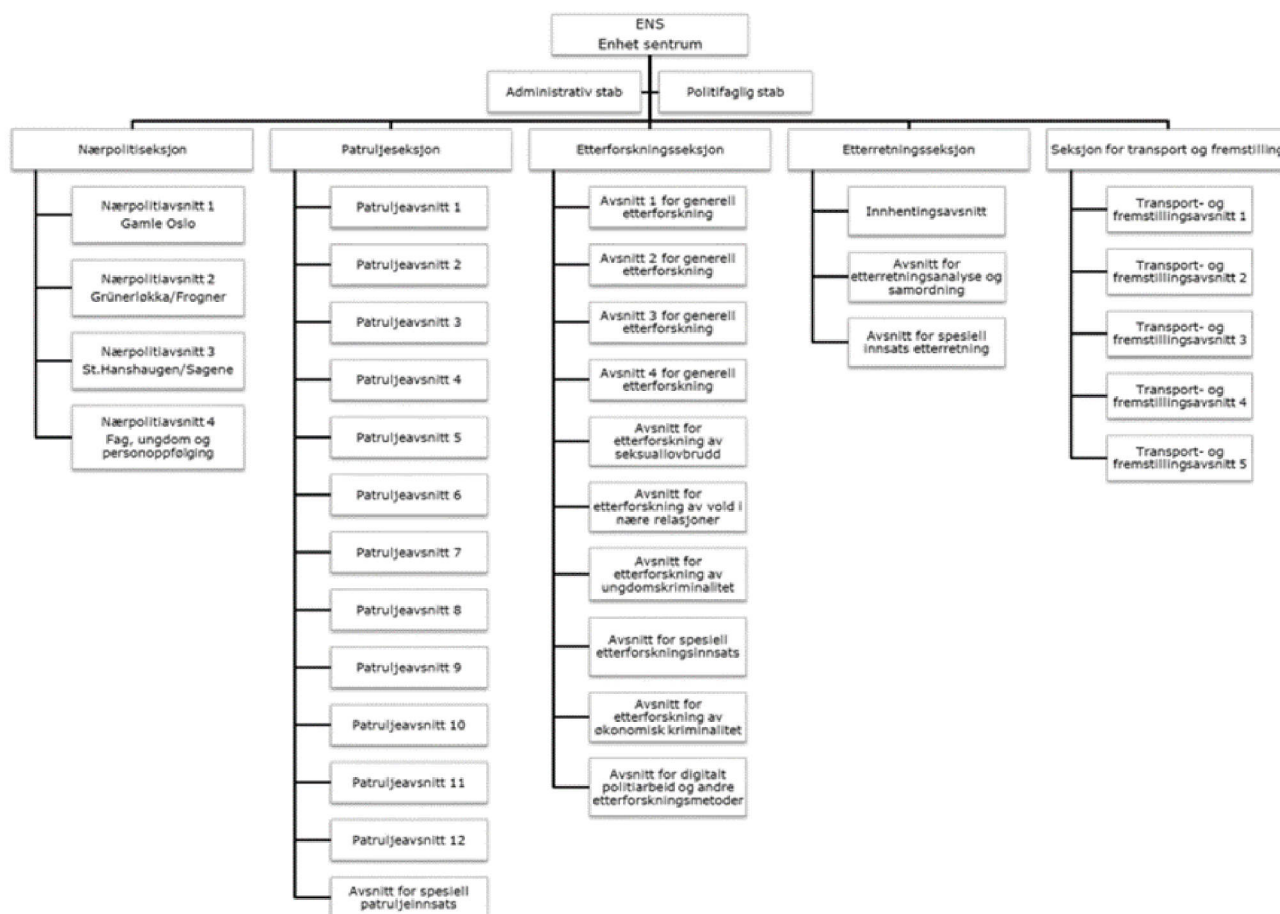
Samhandlingen med Oslo statsadvokatembeter oppleves som god. Det blir oppfattet som konstruktivt og lærerikt at vi kommer og de ønsker at vi kommer oftere. OST-timen ble godt mottatt og flere hadde gitt uttrykk for at aktoroppfølgingene var nyttige. De ville komme tilbake til mulige innspill til fagledelsestiltak.

4.3 Enhet Sentrum (ENS) og Påtaleseksjon Sentrum

Statsadvokat Carl Graff Hartmann, kst. statsadvokat Einar Salvesen Lieungh og førstestatsadvokatene Berit Sagfossen og Nina Prebe gjennomførte møter med henholdsvis

etterforskere ved avsnitt for generell etterforskning, påtalejuristene ved Påtaleseksjon Sentrum (allmenngruppene) og ledelsen ved Enhet Sentrum og påtaleseksjon Sentrum.

ENS er per i dag organisert slik;

Ved ENS er det totalt ti etterforskningsseksjoner, hvorav fire av disse håndterer allmennsakene (avsnitt for generell etterforskning). Som ved ENV er det laget interne føringer for hvilket avsnitt som trekker hvilke saker og som derved supplerer de sentrale sak- og trekkreglene i distriktet. Avsnittene for generell etterforskning går jour hver fjerde uke og består av en avsnittsleder, to PEL'er og ca. elleve etterforskere. Den uken de har jour sitter de på et jourkontor med faste jurister. I tillegg gjennomføres det månedlig teamros hvor alle etterforskere og jurister skal møte og hvor det forventes at den enkelte forbereder seg på forhånd.

Statistikk:

	Fra systeminspeksjon 2021		Fra gjeldende inspeksjon	
	Enhet Sentrum	Totalt	Enhet Sentrum Påtaleseksjon Sentrum	
1.	Antall jurister (uten ledere) – snitt 2021	32	Antall jurister (uten ledere) – gjennomsnitt 2024	45
2.	Antall anmeldelser mottatt i 2021	9248 (snitt 289)	Antall anmeldelser mottatt i 2024	13396 (snitt 298)

3.	Antall IPA per 311221	1435 (snitt 45)	Antall IPA per 31. desember 2024	2935 (snitt 65)
4.	Antall positive påtaleavgjørelser i 2021	4562 (snitt 143)	Antall positive påtaleavgjørelser i 2024	6893 (snitt 153)
5.	Antall henleggelses i 2021	5112 (snitt 160)	Antall henleggelses i 2024	5475 (snitt 122)
	Totalt antall avgjørelser 2021	9675 (snitt 302)	Totalt antall avgjørelser 2024	11179 (snitt 248)
6.	Antall rettsdager i 2021 (med tilståelsesdom, uten fengsling)	884 (snitt 27,6)	Totalt antall rettsdager (med tilståelsesdom, uten fengsling)	1113 (snitt 24,7)
7.	Herunder hovedforhandling	828 (snitt 25,8)	Antall rettsdager i hovedforhandling 2024	1039 (snitt 23)
8.	Herunder ankeforhandling	56 (snitt 1,75)	Antall rettsdager i ankeforhandling 2024	60 (snitt 1,33)
9.	Herunder tilståelsessak med oppmøte	0	Antall dager medgått til fysiske rettsoppmøter i tilståelsessak i 2024	14 (snitt 0,3)
10.	Antall fengslinger med oppmøte i 2021 (dager)	206 (snitt 6)	Antall dager medgått til fengslinger med fysisk oppmøte i 2024	477 (snitt 10,6)
11	Tilrettelagte avhør (dager)	44,5 (snitt 1,4)	Tilrettelagte avhør (dager)	117 (snitt 2,6)

Snittet er antall saker/gjøremaal delt på antall jurister (uten ledere)

Møte med etterforskere:

Arbeidsmiljøet beskrives i utgangspunktet som godt og det er godt samarbeid internt mellom de ulike etterforskningsavsnittene. Kapasiteten både på påtale og etterforsking er presset, noe som påvirker både miljø og arbeidsmengde negativt. Det mottas mellom 100 og 150 per saker per uke, hvorav ca. 50 saker avgjøres i løpet av jouruken. Noen saker blir ikke satt ut på etterforsking i påvente av ledig kapasitet. Disse følges opp i månedlige ROS-samtaler. Det oppleves å være kapasitet til å prioritere det viktigste, men restansene øker og de opplever å ikke ha "hodet over vannet".

Sak- og trekkreglene har medført at en rekke alvorlige saker nå etterforskes av GDE'ene. Det er for eksempel 35 drapsforsøk begått i OPD i 2024, hvorav 19 tilhører FEE, ni tilhører ENS, tre ENV og fire ENØ (kilde PSV d22). Flere ga uttrykk for at det er spennende å få jobbe med mer alvorlige saker og at dette på sikt kanskje vil bidra til å redusere turnover ved avsnittene. Det ønskes imidlertid mulighet for bedre opplæring for å kunne håndtere sakene best mulig.

Som ved de andre enhetene etterlyses hurtigere avklaring på om FEE skal overta etterforskningsansvaret. Videre opplever de at FEE ikke tar saker fordi de selv ikke har kapasitet.

Etterforskerne opplever at juristene har mye å gjøre og det jobbes for at samarbeidet skal bli enda tettere. Det opplyses å være et veldig godt samarbeid med FSI.

Når det gjelder registersøk gjøres dette regelmessig og da i hovedsak søk i BL. Det skrives sjelden egenrapport om dette, men det hender det skrives arbeidslogg.

Møte med påtalejuristene:

Det møtte totalt 19 jurister fra både generell, U18, økonomi og spesiell innsats. Arbeidet beskrives som både spennende og krevende og arbeidsmiljøet oppleves som meget godt.

Sak- og trekkreglene har økt arbeidsbelastningen og det etterlyses mer tid til å arbeide med sakene. Det er en utfordring at det tar tid å lande om etterforskningsansvaret skal forbli på ENS eller om saken skal overtas av FEE. I tillegg til endringer i sak- og trekkreglene vises det til at trafikkavsnittet er nedlagt og at dette medfører at ansvaret for trafikksakene også er overført GDE'ene. Det har også vært ansettelsesstopp både for påtale og etterforskning hvilket medførte at 2024 oppfattes som et meget krevende år.

Juristene på generelt avsnitt går jour hver 16. uke og jourukene varierer med tanke på både antall saker og alvorligheten av disse. De alvorlige sakene prioriteres på bekostning av de øvrige sakene. Det gis uttrykk for at det er motiverende å både ha alvorlige saker og saker som tradisjonelt har vært håndtert av spesialavsnitt og at dette gir en god bredde i porteføljen. Det blir påpekt at dette forhåpentligvis bidrar til at påtalejurist på en GDE blir en karrierevei, slik at juristene ikke søker seg vekk. Det ble gitt uttrykk for at det beste fagledelsestiltaket er å sørge for at ansatte blir over tid.

Det beskrives som en utfordring at en rekke av etterforskerne er uerfarne og at PÅL-rollen i de mer alvorlige sakene av den grunn blir mer krevende. Samarbeidet med etterforskningsavsnittene varierer noe fra avsnitt til avsnitt. Etterforskerne oppleves veldig presset på kapasitet. Ved behov kan påtaleansvaret i en alvorlig sak flyttes til en mer erfaren påtalejurist uten at etterforskningsansvaret flyttes

I tillegg til saksjour, har de fengslingsjour og re-fengslingsjour. Det er etablert en ordning med "gruppe 2'ere". Dette er erfarne politiadvokater (padv. 2) som ikke har egen portefølje og som fungerer som en teamleder. Dette fungerer godt og de bistår både ved faglige spørsmål og i porteføljehåndteringen. Det er også disse som henlegger på kapasitet.

Møte med driftsenhetens og påtaleseksjons ledelse

Fra ENS møtte påtaleseksjonsleder Eirik Skøyeneie, påtaleavsnittsledere Henriette Taxt Røstadli, Marte Notøy og Joachim Paulsen, Roar Kvassheim (seksjonsleder etterforskning), Janne Melstveit (avsnittsleder etterforskning generell), Mads Follvik (avsnittsleder etterforskning generell), Ann Kristin Grosberghaugen (leder politifaglig stab ENS), Bjørn Tore Aanonsen (avsnittsleder etterforskning SI/u18) og Monica Ulleren (avsnittsleder etterforskning generell).

Endringene i sak- og trekkreglene oppleves krevende. Det er et stor volum saker og antall etterforskere har ikke vært i forhold til oppgavene. Sakene er mer alvorlige og det er flere saker som inneholder behov for rettspsykiatriske vurderinger. Som nevnt over er det også andre faktorer som har bidratt til økt arbeidsbelastning. Det vises til ansettelsesstopp og overføring av trafikksaker. Det opplyses at kompetansebygging internt har gått greit, men at prioriteringene er krevende. Restansene øker hvilket medfører at PEL'ene ikke setter ut alle sakene til etterforskning, men

beholder dem selv. Det etterspørres økt etterforskmiljø på FSI slik at de kan avgjøre enda flere av de enklere sakene.

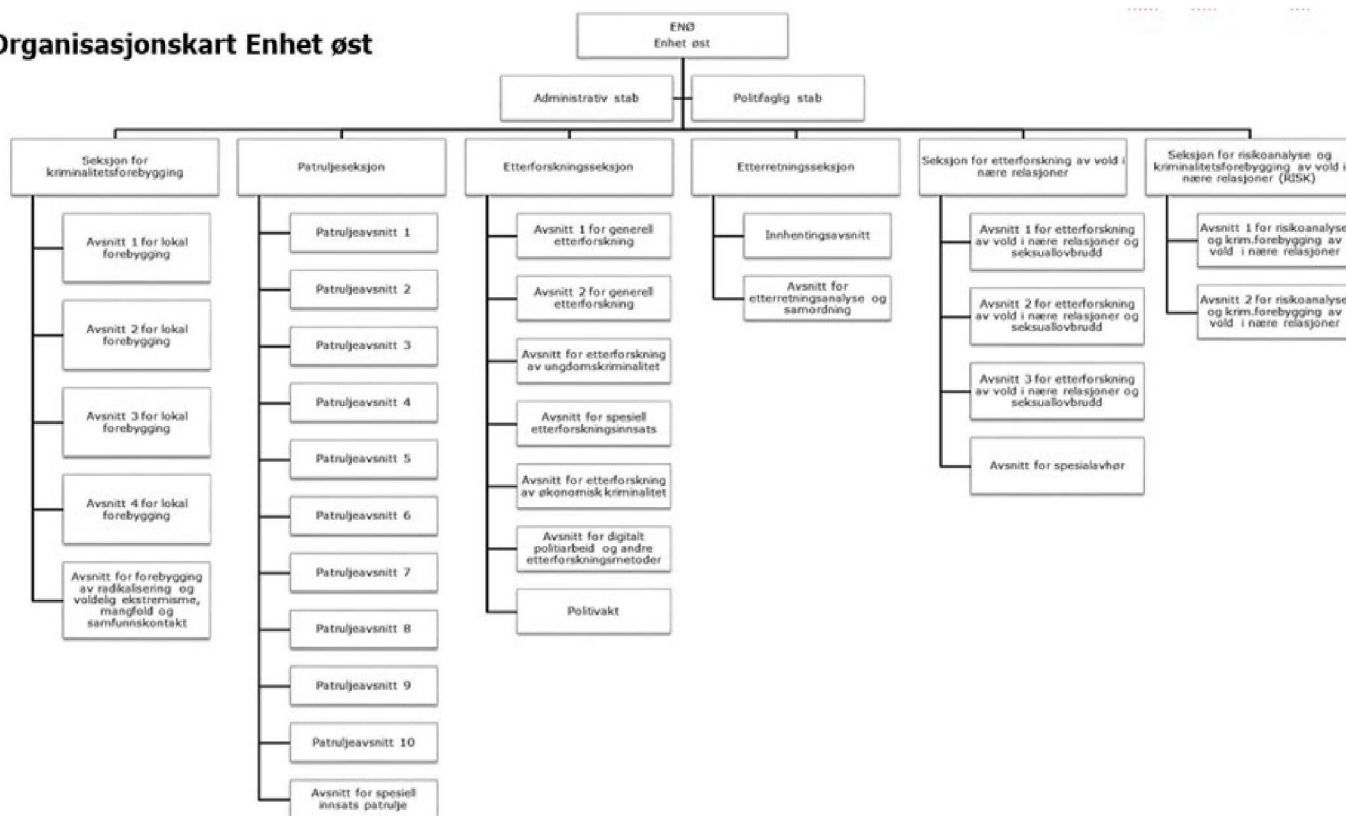
Når det gjelder kapasiteten er enheten i ferd med å ansette flere og situasjonen ser lysere ut for både etterforskning og påtale fremover. Det har vært stor turnover og det må jobbes for å redusere denne. Det er blant innført felles ansettelsesprosesser og hvor den enkelte kan angi hvor man helst vil arbeide, men hvor beslutningen tas av distriktet.

4.4 Enhet Øst (ENØ) og Påtaleseksjon Øst

Statsadvokat Carl Graff Hartmann, kst. statsadvokat Einar Salvesen Lieungh og førstestatsadvokatene Berit Sagfossen, Jens Olav Sæther og Nina Prebe gjennomførte møter med henholdsvis etterforskere ved avsnitt for generell etterforskning/ungdom/spesiell innsats, påtalejuristene ved Påtaleseksjon Øst (allmenngruppene/U18/spesiell innsats) og ledelsen ved Enhet Øst og påtaleseksjon Øst.

ENØ er per i dag organisert slik;

Organisasjonskart Enhet øst

ENØ består av to etterforskningsseksjoner med totalt ti avsnitt og en politivakt. Også ved ENØ er det laget interne trekkregler for hvilket avsnitt som skal ha ansvaret for sakene. Det er to avsnitt for generell etterforskning med totalt fire grupper. Disse trekker saker hver fjerde uke. Det er nært samarbeid mellom PEL og påtalefaglig etterforskningsleder (PÅL) og saker prioriteres og fordeles fortløpende. I etterkant av hver jouruke gjennomføres det prioriteringsmøter hvor PEL, PÅL og avsnittsledere møter og hvor de sakene som ikke er håndtert i jouruken følges opp. Hittil har

gruppene vært tilordnet en fast påtalejurist, men det er besluttet å endre jourordningen for juristene fra jour hver åttende uke til hver tiende uke. Endringen medfører at juristene ikke har ansvaret for en fast etterforsker-gruppe, men er ment å redusere belastningen for juristene ved at antall jourruker blir noe færre.

ENØ og påtaleseksjon Øst er nylig samlet i nye lokaler på Kjelsrud i Oslo. Det vil si at det som tidligere var lokalisert på henholdsvis Manglerud og Stovner nå er etablert i felles lokaler og inneholder både forebyggende virksomhet, etterretningsseksjon, etterforskningsseksjon for både mishandlingssaker, U18-saker, spesiell innsats, økonomisaker og allmennsakene.

Statistikk:

	Fra systeminspeksjon 2021		Fra gjeldende inspeksjon	
	Enhet Øst	Totalt	Enhet Øst Påtaleseksjon Øst	
1.	Antall jurister (uten ledere) – snitt 2021	25,25	Antall jurister (uten ledere) – gjennomsnitt 2024	37 (uten ledere)
2.	Antall anmeldelser mottatt i 2021	7576 (snitt 300)	Antall anmeldelser mottatt i 2024	9176 (snitt 248)
3.	Antall IPA per 31.12.21	1622 (snitt 64)	Antall IPA per 31. desember 2024	2037 (snitt 55)
4.	Antall positive påtaleavgjørelser i 2021*	3048 (snitt 121)	Antall positive påtaleavgjørelser i 2024	3903 (snitt 105)
5.	Antall henleggelse i 2021	3969 (snitt 157)	Antall henleggelse i 2024	4164 (snitt 113)
	Totalt antall avgjørelser 2021	7589 (snitt 301)	Totalt antall avgjørelser 2024	6747 (182)
6.	Antall rettsdager i 2021 (med tilståelsesdom, uten fengsling)***	636,5 (snitt 25)	Totalt antall rettsdager (med tilståelsesdom, uten fengsling)	902,5 (snitt 24)
7.	Herunder hovedforhandling	565,5 (snitt 22,4)	Antall rettsdager i hovedforhandling 2024	810,5 (snitt 21,9)
8.	Herunder ankeforhandling	67 (snitt 2,65)	Antall rettsdager i ankeforhandling 2024	88 (snitt 2,38)
9.	Herunder tilståelsessak med oppmøte	4 (snitt 0,16)	Antall dager medgått til fysiske rettsoppmøter i tilståelsessak i 2024	4 (snitt 0,11)
10.	Antall fengslinger med oppmøte i 2021 (dager)	121 (snitt 5)	Antall dager medgått til fengslinger med fysisk oppmøte i 2024	518 (snitt 14)
11.	Tilrettelagte avhør (dager)	416 (snitt 16)	Tilrettelagte avhør (dager)	303 (snitt 8)

Snittet er antall saker/gjøremaal delt på antall jurister (uten ledere)

Møte med etterforskere:

Vi møtte etterforskere og PELer fra avsnittene som håndterer mengdesaker, ungdomssaker og spesiell innsats. Samtlige har, som nevnt, nylig flyttet inn i nye lokaler med åpent landskap. Det ble gitt uttrykk for at det var fint å være samlet som en enhet og at samhandlingen mellom avsnitt og seksjoner blir bedre av den grunn. Det ble fremhevet at det nå var mange fine avhørsrom og at kapasiteten også på lyd- og bildeutstyr var tilstrekkelig. Det var også egnede rom for å kunne arbeide med mer krevende oppgaver som for eksempel analyserapporter. I tillegg var lokalene til digitalt politiarbeid (DPA) og kriminalteknisk avsnitt meget gode også med tanke på teknisk utstyr. Det var noe bekymring knyttet til åpent landskap og at man må finne balansen mellom arbeidsro og samarbeid.

Arbeidsmiljøet blir beskrevet som godt og at samhandlingen internt blant etterforskningsavsnittene og med påtaleavsnittene fungerer bra. Det ble pekt på kapasitetsutfordringer på etterforskning og at det både var høy turnover og vanskelig å rekruttere nye. Avsnittene for generell etterforskning har til gode å være det antall etterforskere som de etter planen skal være. Gjennomsnittlig ansettelsestid opplyses å være mellom to og tre år. Det opplyses at flere slutter enten fordi de rekrutteres til Felles enhet for etterforskning og etterretning (FEE) eller særorgan som Økokrim og Kripos eller fordi de går til patruljeavsnittene. Økt lønn andre steder blir også oppfattet som en mulig årsak.

Endringene i sak- og trekkreglene har medført at det kommer flere og mer alvorlige saker som for eksempel forsøk på drap. I tillegg til saker fra mer ukjente saksfelt som menneskehandel og miljø saker. Det var et generelt inntrykk at etterforskning av alvorlige saker var motiverende og spennende, men samtidig at de selv opplever å mangle noe erfaring og kompetanse til å håndtere de mer spesielle sakene. I tillegg til de sentrale sak- og trekkreglene er det også innført interne trekkeregler som regulerer hvilket avsnitt ved ENØ som har ansvaret for saken. Det var bekymring for at det ble lite tid til å etterforske mengdesakene fordi de mer alvorlige sakene krevde mye av kapasiteten. Kapasiteten fra uke til uke oppleves som styrende for hva som settes ut til etterforskning i de ukentlige prioriteringsmøtene.

Også her ble det pekt som en utfordring at det tar for lang tid å lande hvem som skal ha etterforskningsansvaret for en sak som er flagget til FEE. Dette medførte av og til at etterforskningen kom for sent i gang eller at det ble dobbeltarbeid.

På spørsmål om registersøk og da særlig tidligere straffehistorikk, ble det opplyst at dette gjøres regelmessig av PEL. Dersom gjennomgangen var relevant for saken ble det ofte skrevet en egenrapport. For øvrig kunne notoriteten på gjennomgangen og vurderingene knyttet til denne bli bedre. Det ble opplyst at i saker med etterforskningsplan var det PELen som laget og oppdaterte denne. I den forbindelse ble det pekt på at etterforskingens retning i mange tilfeller ble styrt av PEL og ikke PÅL.

Møte med påtalejuristene:

Vi møtte representanter for samtlige avsnitt med unntak av de som har ansvaret for mishandlingssakene. Juristene var positive til at ENØ og påtaleseksjonen nå var samlet, men var

noe bekymret for åpent landskap, bl.a. av hensyn til taushetsplikt. De opplevde større nærhet til påtalejuristene, men noe større avstand til etterforskerne.

Arbeidsmiljøet blir beskrevet som godt og at samhandlingen både mellom juristene og med etterforskere fungerte bra. Arbeidsbelastningen ble beskrevet som høy og at de sjelden var fulltallige med tanke på antall jurister. Det er flere fristilte politiadvokater. Noen av disse har en fagleder-rolle, mens for andre var det andre hensyn som var begrunnelsen for at de ikke hadde egen portefølje. Fagleder skal gi veiledning, beslutningsstøtte, samt behandle enkeltsaker i de andres portefølje for å avlaste. Som nevnt over skal juristenes jourordning endres noe fra 1. juli 2025 og det var noe bekymring til det at juristene ikke skal trekke saker sammen med faste etterforsker-team. Å jobbe i faste team ble fremhevet som viktig, særlig i de mer alvorlige sakene.

I likhet med etterforskerne opplevde juristene det som motiverende å få ansvaret for mer alvorlige saker og at det som krever kompetanse også gir kompetanse. Sakstrykket er imidlertid så høyt at muligheten for å følge aktivt opp saker som ligger til etterforsking, oppleves som begrenset. Dette gjelder særlig i de mindre alvorlige sakene. I de mer alvorlige sakene ble det pekt på at initialfasen opplevdes som noe uoversiktlig, særlig med tanke på hvem som skulle ha etterforskningsansvaret. Det ble stilt spørsmål ved om GDE'ene og påtaleseksjonene hadde tilstrekkelig med kompetanse til å ha saksansvaret etter ny sak- og trekkinstruks. I den forbindelse ble det vist til at det var for få etterforskere og særlig etterforskere med noe erfaring.

Møte med driftsenhetens og påtaleseksjons ledelse

Møtet ble innledet med en kort presentasjon. Fra ENØ møtte ass.enhetsleder Sigve Bolstad, Harald Bøler (leder etterretningsseksjonen), Thomas Holm (seksjonsleder på politifaglig stab), Lene Moen, (fung. seksjonsleder og avsnittsleder på generell for etterforsking), Renate Medby (fung. Seksjonspåtaleleder ENØ), Line Borgen (fung. påtalavsnittsleder for vold i nære og spesiell innsats) og Marte Heggli (påtaleavsnittsleder for generell, økonomi og U18).

Det var bred enighet om at sak- og trekkreglene i utgangspunktet var positivt for enheten. Fra et "lokalt politi—ståsted" så traff den godt med tanke på innbyggernes behov og ønske om trygghet. Ansvaret for mer alvorlige saker oppfattes som motiverende og kompetansehevende. Utfordringen er først og fremst mangel på kapasitet og at fordelingen av ressurser ikke tar tilstrekkelig hensyn til ulikhetene mellom GDE'ene. ENØ har mange saker som gjelder mishandling, U18 og saker som inngår i KN-satsningen. Det oppleves å være et stort gap mellom hva man trenger av ressurser og det man har. Særlig gjelder dette på etterforsker-siden. Det ble opplyst at dette ikke bare skyldtes fordelingen av ressurser internt, men også høy turnover kombinert med få søkere til stillinger. Erfaringen er at politiet, herunder ENØ, mister kompetanse til andre både innenfor og utenfor politietaten. Dette medfører at de som arbeider med de alvorlige sakene har kort etterforskingserfaring. De mest erfarne på avsnitt for generell etterforsking har rundt 1,5 års erfaring. Også på påtaleseksjonen har det vært høy utskifting. Rekruttering for påtale synes foreløpig også være påvirket av plasseringen på Kjelsrud. Juristene ønsker å være i nærheten av sentrum og tingretten.

Det ble også pekt på hovedstads-problematikken som treffer hele politidistriktet. Det avgis etterforskerkapasitet til vakthold og statsbesøk. I tillegg avgis det regelmessig ressurser til Felles straffesaksinntak (FSI) som også medfører utvidet rett til fri.

De ukentlige prioriteringsmøtene på avsnitt for generell etterforskning fungerer godt. PEL'en håndterer porteføljene. Det som skal henlegges, henlegges raskt og det som må etterforskes, fordeles fortløpende. Når det gjelder øvrige saker tas det en vurdering av om saken kan settes til etterforskning basert bl.a. kapasiteten. Terskelen for kapasitetshenleggelser påvirkes av den reelle kapasiteten fra uke til uke. Det ble opplyst at det på bakgrunn av dette, bl.a. henlegges grove bedragerier med kjent gjerningsperson.

5 anbefalinger og tiltak

Ved vurderingen av om en sak skal etterforskes eller ikke kan følgende momenter være til hjelp:

- Er det særtrekk ved saken som tilsier at saken bør etterforskes? F.eks. fornærmedes sårbarhet, alder mm.
- Har det betydning for tilliten til politiet om saken henlegges uten etterforsking eller ikke? Her vil bl.a. vurderingen av lovbruddets alvor, sakens særtrekk og om gjerningspersonen er kjent ha betydning.
- Skal saken vurderes som enkeltsak eller en seriesak? Her vil vurderingen av tidligere registrert informasjon ha betydning.
- Retter anmeldelsen seg mot mange fornærmede? Dette har en side til Riksadvokatens prioriteringsrundskriv.

For øvrig anbefales følgende tiltak fulgt opp internt i Oslo politidistrikt:

1. Informasjon i saken må registreres. Distriktets egne rutiner må følges av alle i distriktet. Dette sikrer lik registrering og gjør informasjonen tilgjengelig for andre. Dette krever ikke ny teknologi og kan innføres umiddelbart.
2. Det må søkes på registrert informasjon. Dersom saken inneholder informasjon som kan ha betydning for om saken bør etterforskes eller ikke, så må det søkes i politiets egne registre om det er relevant informasjon lagret.
3. Politiet må dele relevant informasjon med private aktører for å sette dem i stand til å beskytte egen virksomhet og kunder mot ytterligere kriminalitet.
4. Politiet kan se nærmere på om virksomheter med kunder som utsettes for organiserte bedragerier anmelder dette.

Oslo, 19. mai 2025

Lars Erik Alfheim
Embetsleder

Nina Prebe
Fagsjef